

Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı

Reyhan Oksay

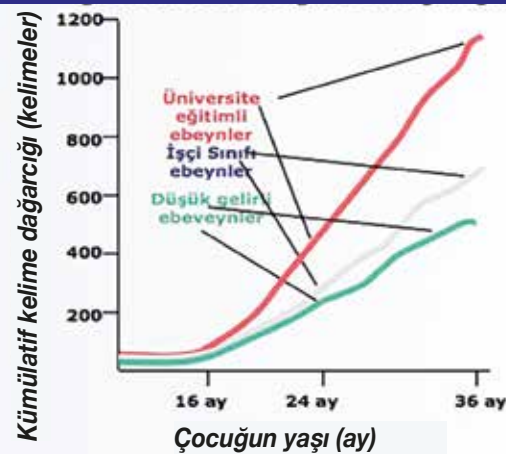
Koç Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğretim üyesi Prof. Kağıtçıbaşı, erken çocukluk gelişiminin hem etik bir sorumluluk, hem de en değerli ekonomik ve sosyal bir yatırım olduğunu söyledi. Ayrıca bunun, insan odaklı sürdürülebilir kalkınmanın da temeli olduğuna dikkat çeken Kağıtçıbaşı beyin gelişiminin erken yaşta yaşantıdan büyük ölçüde etkilendiğini ve yaşam boyu sürecek insan sağlığını, öğrenme gücünü ve davranışlarını etkilediğini açıkladı.

AÇEV (Anne Çocuk Eğitim Vakfı) gibi dünya çapında önemli bir sosyal sorumluluk projesinin başlatıcısı olan Kağıtçıbaşı, geliştirdiği Erken Destek Projesi ile de eğitim politikalarının nasıl çizilmesi gerektiği konusunda da belirleyici bir rol oynuyor.

Kağıtçıbaşı'nın konuşmasından satır başları:

■ İnsan-çevre etkileşimi beynin mimarisini değiştirir. Erken yıllarda her bir saniyede 700 sinaps oluşur. Bu nedenle erken yaşlarda ebeveynlerin eğitim düzeyi çocuğun kelime dağarcığının oluşumunda belirleyicidir. Düşük eğitilmiş ve gelirli ebeveynlerin çocuklarının 3 yaşına kadar olan kümülatif kelime dağarcığı, üniversite eğitilmiş ebeveynlerin çocuklarının kelime dağarcığının yarısından azdır. (Grafik 1)

Grafik 1- Ailenin eğitim düzeyi çocukluk eğitiminde etkili

■ Beyni ve davranışları değiştirme gücü zaman içinde azalır. Deneyim etkisiyle normal beyin şekillendirilmesi doğumdan 7 yaşına doğru belirgin bir düşüş sergiler. Oysa sinir bağlantılarını artırmak için gerekli fizyolojik çaba, doğumdan 7 yaşına doğru ciddi bir uğraş gerektirir.

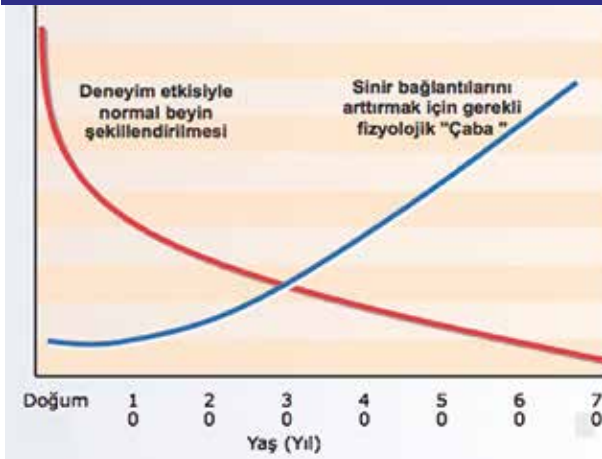
Erken eğitim: Getirisi en yüksek

Türkiye'de sosyal psikolojinin kurucularından Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı, 28 Mayıs tarihinde Bilim Akademisi Konferansları kapsamında "İnsan Kapasitesini Geliştirme: Bilim ve Sosyal Politikalar" başlıklı bir konuşma yaptı. Konuşmasında okul öncesi eğitimin ve annenin eğitiminin önemine değinen Kağıtçıbaşı, ülkelerin insani gelişmişlik düzeyleri ile kadın istihdamı, aile eğitimi ve kaliteli erken çocukluk eğitimi arasında çok yakın bir korelasyon olduğuna vurgu yaptı.

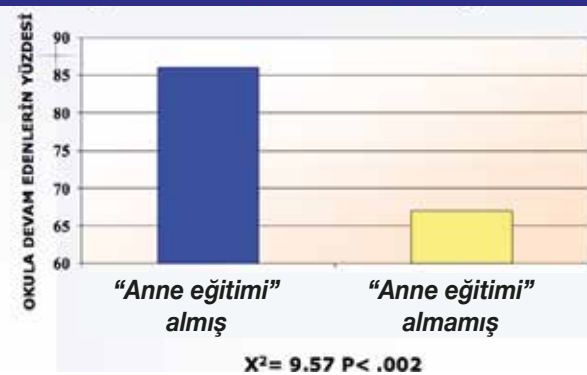
(Grafik 2)

■ 1982-2004 yılları arasında 22 yıl süren Erken Destek Projesi dünyada örneklerine az rastlanan bir projedir. Bu projede düşük sosyo-ekonomik düzey ve düşük eği-

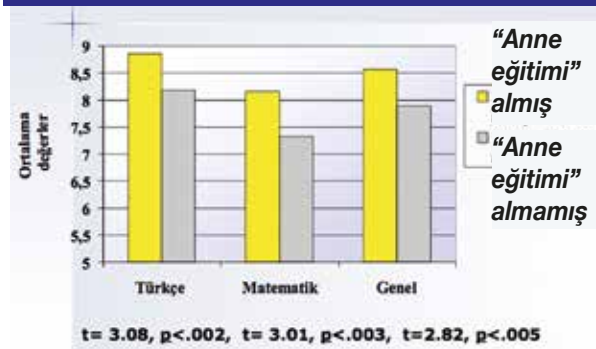
Grafik 2- Beyni ve davranışları değiştirme gücü zaman içinde azalır!

Grafik 3- TAKİP ARAŞTIRMASI Ergen hâlâ okula devam ediyor mu?

Grafik 4- Okul notları

tüm düzeyindeki ailelerde anne eğitimine destek sağlanmıştır. Destekler annenin zihinsel gelişimine, sosyo-duygusal gelişimine ve kadını güçlendirme ve iletişim becerileri kazandırmaya yöneliktir.

■ Erken Destek Projesi'nin 1. Takip araştırmasında (1992) destek sağlanan annelerin çocukları 13-15 yaş aralığında ergenlik çağına girmişlerdi. 2. Takip araştırmasında (2003) çocuklar 25-27 yaş arası genç yetişkindiler.

1. Takip çalışmasının sonuçları şu iki grafikte görülmüyor. (Grafik 3 ve 4)

Bu eğitimden yararlanan genç yetişkinlerde gözlemlenen değişiklikler:

- Eğitimlerine daha uzun süre devam ediyor
- Üniversiteye daha çok gidiyorlar
- Dil gelişiminde sözcük bilgileri daha iyi
- Mesleki konuları daha yüksek
- Okumaya daha isteklidir
- Daha çok bilgisayar ve kredi kartı kullanıyorlar.

Sonuçlar

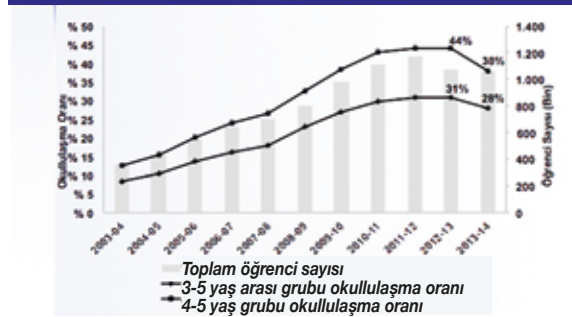
■ Çocuğun zihinsel, bedensel ve sosyo-duygusal gelişiminin önemli bir bölümü ilk 6 yıl içinde oluşur.

■ Bu ilk 6 yıl içinde çocukların gelişiminde yakın çevrenin, çocuğun aldığı bakım ve eğitim hizmetlerinin önemi büyüktür.

■ Küçük yaşta çocukların sağlıklı gelişimleri, kapasite artışının, ekonomik üretkenliğin ve yüksel işgücü kalitesinin, adil ve eşit bir toplumun oluşmasını destekler.

■ Sonradan telafi edilebilir mi? Aşırı yoksunluk olmamışsa eğitimle iyileştirilebilir. (Grafik 5)

Grafik 5- Erken çocukluk eğitiminde yıllara göre öğrenci sayıları ve okullaşma oranları 2003-04 ve 2013-14 yılları arası

Eğitim ve Sosyal Hizmet Politikaları

1980'lerin başında Erken Çocukluk Eğitimi'ne (EÇE) erişim % 11 dolayındaydı. Bu oran 2000'lerde % 67'lere çıktı. Aynı yıllarda bu oran Avrupa ülkelerinde % 93-% 100 dolayında seyrediyordu.

4+4+4'ten sonra 5 yaş okullaşma oranı düştü ve 2014-2015 eğitim-öğretim yılında % 53.8'e geriledi. Bu dönemde ebeveynler çocuklarını biran önce sokaklardan çekip almak için okula verdiler. Birinci sınıflarda öğrenciler arasında 1.5 yaş fark oluştu. Çocuklar bu uygulamadan çok zarar gördüler. EÇE bireye yapılan yatırımın en yüksek getirinin sağlandığı dönemdir. Erken çocukluk döneminde bireye yapılan 1 dolarlık yatırımın yaklaşık 7 dolar getirisi olmaktadır. Bu oran, okul ve üniversite döneminde yapılan yatırımlardan elde edilen getiri oranından çok yüksektir.